

Toets op toegangstesten

Notities versoepeling door toegangstesten vanuit handhavingsperspectief

- De inschatting is dat iedere versoepeling die nu wordt gedaan niet meer terug te draaien is. Die veerkracht lijkt in de samenleving – ook bij de goedwillende burgers - niet meer aanwezig te zijn. Versoepelingen leiden nu al tot afnemende awareness / urgentie en tot bewuste overtreding van maatregelen die nog wel gelden.
- Hiermee moet rekening worden gehouden bij het versoepelen – al is het onder de voorwaarde van een toegangstest – van een basismaatregel als anderhalve meter afstand houden.
- Eenmaal de anderhalve meter loslaten met een toegangstest, leidt ertoe dat men zich buiten de hiervoor aangewezen locatie ook niet meer aan de basis coronamaatregelen gaat houden (1,5 meter en groepsvorming). Met name bij de uitloop van (sport-)evenementen maar ook bij de overige locaties zal dit tot overtredingen in de publieke ruimte leiden. Hier valt niet tegen op te handhaven.
- Naleving van de voorwaarden rondom toegangstesten is expliciet de verantwoordelijkheid van de ondernemers/exploitanten/organisatoren
- Politie en OM hebben geen rol in de controle op het juist naleven van de voorwaarden rondom toegangstesten. Inzet van gemeente is sluitstuk als organisatoren er zelf niet uit komen en inzet van politie of is alleen gebaseerd op haar de reguliere taak (als 'sterke arm'). Inzet van particuliere beveiliging is daarmee wenselijk.
- Handhavers kunnen zich niet prepareren op omvang van het toezicht, omdat onbekend is wie met toegangstesten gaat werken (het is optioneel).
- Om diversiteit in toezicht te voorkomen, is een afsprakenkader met VWS nodig waarop door toezichthouders van de rijksoverheid wordt toegezien.
- Aangezien compliance van het gros van de burgers nog steeds nodig voor een effectieve handhaving, is voorzichtigheid geboden met het maken van uitzonderingen op de basismaatregelen. Alleen met duidelijke regels met zo min mogelijk uitzonderingen is handhaving mogelijk. Als grote groepen burgers onvoldoende gemotiveerd zijn om zich aan de maatregelen te houden dan is handhaven onbegonnen werk en/of kan leiden tot een confrontatie tussen burgers en politie.

Algemene notities toegangstesten:

- Hulpverleners moeten als uitzondering worden opgenomen voor de toegangstestverplichting.
- Testen voor toegang is optioneel: daarmee blijft onduidelijk om hoeveel gevallen het gaat en hoeveel (grotere) evenementen weer plaats kunnen gaan vinden. Die duidelijkheid is aan de voorkant nodig om de benodigde (openbare orde) capaciteit te kunnen inplannen. Aanmelding op de evenementenkalender is essentieel.
- De omgeving rondom/buiten een toegangstestlocatie (infrastructuur, OV, crowd management, etc.) moet ook ingericht en gereed zijn om bezoekers in de gelegenheid te stellen zich aan deze geldende coronamaatregelen te houden. Het is zaak dat de organisator zich bewust is van de effecten in het publieke domein en daartoe aan hem randvoorwaarden opgelegd kunnen worden (tijdige communicatie, inzet vrijwilligers en particuliere beveiligers).
- Het EK voetbal valt samen met de ingang van de toegangstestverplichting. Geadviseerd wordt alle wedstrijden die in Nederland plaatsvinden onder hetzelfde regime te laten plaatsvinden om eenduidig te zijn met de wijze waarop het publiek zich doorgaans gedraagt in de publieke ruimte tijdens grote toernooien.

Conclusie en advies aanpassing maatregelen stap 2

Algemene noties: afname draagvlak/naleving bemoeilijkt de handhaving

- Politie merkt een duidelijke afname van het draagvlak en de naleving van maatregelen. De drukte in o.a. de parken op Koningsdag en de drukte bij de detailhandel zijn hier voorbeelden van.
- Burgers laten zich ook minder goed aanspreken en steeds vaker is er sprake van irritatie en agressie richting handhavers.
- Compliance van het gros van de burgers is nog steeds nodig voor een effectieve handhaving. Als grote groepen burgers onvoldoende gemotiveerd zijn om zich aan de maatregelen te houden dan is handhaven onbegonnen werk en/of kan leiden tot een confrontatie tussen burgers en politie. Vergelijkend voorbeeld: Als niet een enkeling maar iedereen door rood rijdt, dan heeft handhaving helemaal geen zin meer want het ongewenst gedrag zet zich gewoon voort.

Algemene notities: handhaving

- De inschatting is dat iedere versoepeling die nu wordt gedaan niet meer terug te draaien is. Die veerkracht lijkt in de samenleving – ook bij de goedwillende burgers - niet meer aanwezig te zijn. Versoepelingen door toegangstesten geven lucht aan de samenleving die graag meer vrijheid wil. Het leidt echter tot verslapping door afnemende awareness / urgentie en mogelijk ook (nog meer) bewuste ongehoorzaamheid.
- Het is van belang dat maatregelen duidelijk zijn met zo min mogelijk uitzonderingen en goed uitlegbaar. Een lappendeken aan maatregelen bemoeilijkt de handhaving. De ervaring van vorig jaar leert daarbij dat bij kleine stapjes van versoepelingen, (veel) meer ruimte wordt genomen en op een bepaald punt het hek van de dam is. Minder kleine stapjes maar juist grotere stappen maar met een langere tussenpozen zou dit fenomeen wellicht kunnen beperken.
- Uitgaande van een blijvende medische noodzaak is de aanname dat bij versoepeling juist een intensiever (bestuurlijk) toezicht nodig is, vergeleken met een situatie waarin nagenoeg alle sectoren gesloten zijn (en alleen gecontroleerd hoeft te worden of dat zo is).
- Beleidsmatig is de politie is niet belast met handhaving in sectoren; bestuursrechtelijk noch strafrechtelijk. Een eventuele politie-inzet in sectoren is louter gebaseerd op sterke arm – rol of bij excessen.
- Communicatief moet benadrukt worden dat versoepeling slechts mogelijk is als men zich goed houdt aan de maatregelen die wel nog gelden. Dit moet ook expliciet ondersteund worden door het bestuur; niet alleen communicatief maar ook door daadwerkelijke en zichtbare crowd management en in de (bestuurlijke) handhaving van de maatregelen zodat in het land niet meerdere verschillende handhavingsregimes ontstaan. Risico is dat als m.n. geen invulling wordt gegeven aan crowd management dit tot excessen leidt waarop forse politie-inzet nodig is om te begrenzen.
- De combinatie van versoepelingen, fieldlabs, evenementen met testen en/of open parken vereist nog meer dan voorheen een kraakheldere communicatie over de reden van ogenschijnlijke incongruente regels: Zonder goede uitlegbaarheid zal de compliance dusdanig dalen dat hier niet meer tegenop te handhaven valt.

Mogelijke versoepelingen stap 2

Specifieke overwegingen handhaving stap 2:

- Versoepeling creëren meer bewegingen en clustering in de publieke ruimte en daarmee een grotere kans op groepsvorming en overtreding van de 1,5 meter afstand. Anderzijds kan het bijdragen aan meer verspreiding in niet gecontroleerde openbare ruimten, zoals parken. Het is onmogelijk om iedereen te verbaliseren die (te) dicht op elkaar staan bij plaatsen die – in het kader van de versoepeling – weer open gaan. Zeker als niet pro actief is ingezet op crowd management.
- De versoepelingen vallen onder bestuurlijk toezicht en handhaving. Hierover zijn tussen de daarvoor aangewezen toezichthouder, BOA's en inspecties afspraken gemaakt. De politie voert dit toezicht en handhaving niet uit, maar ondersteunt als "sterke arm" bij voorkomende excessen.
- Openstelling binnen sectoren leidt tot meer gebruik van o.a. het openbaar vervoer; dit vereist meer toezicht en handhaving door sectorale BOA's en toezichthouders. Eerdere afspraken tussen de OV sector en politie blijven hiermee ongewijzigd.
- Daarnaast is er een bestuurlijke verantwoordelijkheid in de publieke ruimte voor bijvoorbeeld crowd management; dit vereist daadwerkelijke planvorming, uitvoering en toezicht/handhaving.
- Adagium blijft: op adviezen (lees thuisbezoek) kun je niet handhaven en daar heeft politie ook geen rol.